

De hooge, alle te boven gaande waarde der liefde, nar I Kor. XIII.

<https://hdl.handle.net/1874/354280>

22c

(5)

DE HOOGHE, ALLES TE BOVEN GAANDE
WAARDE DER LIEFDE,

NAAR

1 KOR. XIII.

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1859.

N°. 87.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME

BY
NATHANIEL BENTLEY
OF BOSTON

IN TWO VOLUMES.
VOL. I.

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes ter beoordening van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; namelijk: —
H. E. VINKE, Th. Dr. en Hoogleeraar, N. BEETS, Th. Dr. en Predikant te Utrecht, J. MOLL, Jacobz., Predikant te 's Gravenhage, J. BRAVE, J. F. BLAAUW, Predikanten te Amsterdam, R. ADRIANI en J. J. VAN OOSTERZEE, Th. Dr.,

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun
ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne
willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren
medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande
Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende
intusschen geene uitgave voor echt, dan welke
door een hunner of door de drukkers dezes
onderteekend is.

M. Wijt Sionen

DE HOOGHE, ALLES TE BOVEN GAANDE
WAARDE DER LIEFDE,

NAAR

1 Kor. XIII.

Wat de Evangelist LUKAS van de eerste christelijke gemeente getuigt: *de menigte van degenen, die geloofden, was één hart en ééne ziel*, dat kan, helaas! van de christelijke kerk in de volgende eeuwen, dat kan, helaas! van haar niet gezegd worden in onze dagen. Uit Joden en Heidenen vergaderd, die nog altijd aan hunne voormalige denkwijzen en zeden meer of min gehecht bleven, zamengesteld uit menschen, in wie het beginsel des nieuwen, geestelijken levens wel was gelegd, maar de zonde nog niet geheel was vernietigd, begonnen al spoedig de zaden van afgunst en nijd, van twist en partijschap, zich te ontwikkelen.

Zóó was het elders. Zóó was het vooral in de door PAULUS gestichte gemeente te Korinthe. De een noemde zich naar PAULUS, een ander naar APOLLOS, een derde naar KEPHAS, dat is PETRUS, een vierde naar CHRISTUS. Het was of CHRISTUS gedeeld was, of PAULUS voor hen was gekruisigd en of zij in zijnen naam gedoopt waren. Zelfs de geestelijke gaven, die hun geschonken waren, gaven voedsel aan hunne rampzalige verdeeldheid. De een had deze, de ander gene gave, de een meer, de ander minder door den Geest ontvangen. Dit wekte bij den min bedeelde afgunst en ontevredenheid, bij den meer bedeelde zelfverheffing en minachting van anderen. De liefde, de onderlinge liefde week, en de gemeente leed groote schade. Dit bedroefde den Apostel. Hij doet zijn' geliefden Korintheren, naar hoofdstuk XII, daarom opmerken, dat er ja verscheidenheid is van gaven en bedieningen en werkingen; maar dat het dezelfde Geest, dezelfde Heer en dezelfde God is, die alles in allen werkt, dat één en dezelfde Geest aan een iegelijk

in 't bijzonder gaven toedeelt, gelijk Hij wil, dat is, naar zijnen wijzen, goeden wil, en dat allen de gaven, hun geschonken, tot welzijn van het geheel behooren aan te wenden. Om hun dit diep en levendig te doen gevoelen, om het hun als aanschouwelijk te maken, en tot de getrouwe opvolging van zijne vermaning hen te brengen, maakt hij eene schoone, treffende, juiste, uitvoerige vergelijking tusschen het menschelijke ligchaam, en de gemeente, het zedelijke ligchaam van CHRISTUS. »Gelijk het ligchaam,» zegt hij, »één is, en vele leden heeft, en al »de leden van dit ééne ligchaam vele zijnde, »(maar) één ligchaam zijn, alzoo ook CHRIS- »TUS,» zoo is het ook met de gemeente van CHRISTUS; »want ook wij allen zijn door éénen »Geest tot één ligchaam gedoopt, hetzij Jo- »den, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, »hetzij vrijen; en wij zijn allen tot éénen »Geest gedrenkt. De voet kan niet zeg- »gen: omdat ik geen hand ben, daarom ben »ik van het ligchaam niet; noch het oor: om- »dat ik geen oog ben, daarom ben ik van het

» ligchaam niet. En het oog kan niet zeggen
 » tot de hand: ik heb u niet van noode, noch
 » het hoofd tot de voeten: ik heb u niet van
 » noode. Ja de zwakste en minst aanzienlijke
 » leden van het ligchaam worden 't meest door
 » ons geëerd. Zoo heeft God zelf het veror-
 » dend, opdat er geen tweedragt zij in het
 » ligchaam, maar de leden voor elkander ge-
 » lijke zorg zouden dragen." En de band tus-
 schen de verschillende leden is zóó naauw,
 dat als één lid lijdt, al de leden mede lijden,
 en als één lid geëerd wordt, al de leden zich
 mede verblijden. Even zoo nu is het en
 behoort het te zijn met de gemeente, het
 ligchaam van CHRISTUS. Allen hebben niet
 dezelfde, allen niet even veel gaven ontvan-
 gen; maar een iegelijk heeft *zijne* gave ont-
 vangen, die hij ten nutte van het ligchaam
 behoort aan te wenden. Daarom wekt de
 Apostel allen op, om te ijveren naar de
 beste, de nuttigste, heilrijkste gaven, en gaat
 hij hun in het hoofdstuk, dat wij te zamen,
 lieve Broeders en Zusters in den Heer! wil-
 len lezen en bepeinzen, den uitnemenden,

voortreffelijken weg aanwijzen, dien zij te bewandelen hadden, om naar de beste gaven te ijveren.

Zoo ergens, hier zien wij de waarheid bevestigd, dat 't het hart is, dat welsprekend maakt; want wij hebben in dit 13de hoofdstuk van den eersten brief aan de Korinthiërs een der schoonste gedeelten van al de brieven van PAULUS, ja van den geheelen Bijbel. Hoe naauwkeuriger wij het beschouwen, hoe meer wij letten op de keus der woorden, op hunne plaatsing, op de vele, treffende tegenstellingen, op den gang en de opklimming der rede, des te meer kunnen wij ons daarvan overtuigen. Het hart van PAULUS was vol van liefde, nadat hij aan de liefde van God en den Heer JEZUS geloofde. Dit deed hem in de schildering van haar beminnelijk beeld zoo uitnemend slagen. Inderdaad het is een heerlijk hoofdstuk. Het prijst zich aan door schoonheid van vorm zoowel, als door belangrijkheid van inhoud. Elk Christen moest het van buiten kennen. Wij moesten het onze kinderen vroeg leeren. Niemand

moest tot lidmaat van de gemeente worden aangenomen, zonder dit hoofdstuk te verstaan en op te zeggen. Het mogt wel telken jaar voor de gemeente worden behandeld, en het moest bovenal door de geheele Christenheid, ook door u, lieve lezer! en door mij meer beoefend worden.

De Apostel beschrijft, of liever, hij bezingt de hooge, alles te boven gaande waarde der liefde; want wij mogen dit hoofdstuk wel een psalm, een loflied op de liefde noemen. Hij wijst eerst van vs. 1-3 aan, dat alle gaven, ook de meest voortreffelijke ijdel zijn, zonder de liefde; vervolgens ontwikkelt hij van vs. 4-7 hare beminlijke eigenschappen en zoete vruchten, eindelijk verklaart hij van vs. 8-13 dat zij nimmer vergaat. Met andere woorden: hij handelt eerst over de *onontbeerlijkheid*, dan over de *heilrijkheid*, en ten laatste over de *onvergankelijkheid der liefde*. Merken wij op wat hij er van getuigt en nemen wij het ter harte!

DE ONONTBEERLIJKHEID DER LIEFDE.

Al ware het, dat ik de talen der menschen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zoo ware ik een klinkend metaal, of luidende schel geworden. En al ware het, dat ik de gave der profetie had, en wist al de verborgenheden en al de wetenschap; en al ware het, dat ik al het geloof had, zoodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zoo ware ik niets. En al ware het, dat ik al mijne goederen tot onderhoud der armen uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn leven overgaf, opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zoo zou het mij geene nuttigheid geven.

Gelijk elders, zoo spreekt de Apostel ook in den eersten persoon, om de waarheid, welke hij wilde voordragen, en die den Korinthiërs vreemd in de ooren zou klinken, in zich zelve te doen aanschouwen, en te gereeder ingang te doen vinden in hunne harten. Hij vangt aan met de gaven der

talen, niet omdat hij, maar omdat velen te Korinthe met haar bij uitnemendheid waren ingenomen, omdat zij haar boven andere gaven hoog waardeerden, en hij drukt zich zoo sterk mogelijk uit: *Al ware het*, schrijft hij, *dat ik de talen der menschen en der engelen sprak, en de liefde niet hadde, zoo ware ik een klinkend metaal, of luidende schel geworden.* Neem aan, wil hij zeggen, wat niet wel aangenomen kan worden; veronderstel, dat ik de talen der menschen, de talen niet slechts van sommige, maar van alle volken, al de talen, die door menschen gesproken worden, konde spreken, ja dat ik zelfs de taal der engelen, de taal des hemels, de schoonste en rijkste derhalve, die men zich kan verbeelden, kende, welk een man zou ik dan schijnen, hoe hoog zoudt gij dan tegen mij opzien, hoe zoudt gij mij dan bewonderen en verheffen; en toch verzeker ik u, indien dit zoo ware, indien ik de talen der menschen en der engelen sprake, en ik had de liefde, de liefde tot de broeders, (want dat de Apostel déze hier bedoelt, blijkt aller-

duidelijkst, èn uit het verband van zijne rede, inzonderheid uit de eigenschappen en vruchten der liefde, zoo als hij die in vs. 4-7 opegeeft, èn uit het doel van zijn schrijven), en ik had de liefde niet, dan was ik, hoe rijk ook begaafd, niets anders dan een klinkend metaal, een geluidgevend koper, of eene luidende schel, een bekken of cymbaal, die een schel geluid geeft, als er op geslagen wordt; ik was dan aan zulk een werktuig gelijk, dat wel hard klinkt, veel beweging maakt, de aandacht tot zich trekt en verwondering wekt, maar niet dan onverstaanbare, ijdele klanken voortbrengt, geene zelfstandige waarde bezit, geene achting noch bewondering verdient.

En hierbij laat PAULUS het niet. Hij voegt er bij: *En al ware het, dat ik de (gave der) profetie had, en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het, dat ik al het geloof had, zoo dat ik bergen verzette (1), en de liefde niet had, zoo ware ik niets.* Neem aan, (wil hij wederom zeggen, en hier klimt zijne

(1) Verg. Matth. XVII: 20.

rede; want hij was met deze gaven meer dan met die der talen ingenomen, omdat zij nuttiger waren voor de gemeente, gelijk wij uit het volgende hoofdstuk van den brief vernemen) neem aan, wat niet wel aangenomen kan worden; veronderstel, dat ik de gave bezat, om naar de wijze der oude Profeten in geestvervoering te spreken, dat ik die gave bezat in de hoogst mogelijke mate, zoo dat ik al de verborgenheden, al wat op het Godsrijk betrekking heeft, maar voor menschen nog verborgen is, en al wat er van God en goddelijke zaken te kennen valt, wist; of dat ik al het geloof, den hoogst mogelijken trap van geloof, dat is hier van geloof aan de hulp van God had, zoo dat ik, gelijk men zegt, bergen verzette, het moeilijkste, het schijnbaar onmogelijke volvoerde, welk een man zou ik dan schijnen, hoe hoog zoudt gij dan tegen mij opzien, hoe zoudt gij mij dan verheffen en mijnen lof verkondigen; en toch verzeker ik u, indien dit zoo ware, indien ik al zulk eene kennis, of zulk een geloof hadde, en ik had de liefde, de liefde

tot de broeders niet, ik was niets, ik be-
teekende met al mijne wetenschap en al mijne
geloofskracht niets, ik had niet de minste
waarde.

Ja, de Apostel gevoelt, dat hij nog niet
sterk genoeg heeft gesproken. Hij voegt er
daarom nog bij: *En al ware het, dat ik al
mijne goederen tot onderhoud (der armen) uit-
deelde, en al ware het, dat ik mijn ligchaam
overgaf, opdat ik verbrand zoude worden, en
had de liefde niet, zoo zoude het mij geene
nuttigheid geven.* Neem nogmaals aan, wil
hij zeggen, en hier bereikt zijne rede haar
toppunt, want uitstekender gaven schenen
er niet te kunnen bestaan dan deze, schit-
terender daden schenen er niet verrigt te
kunnen worden dan deze; neem aan dat ik
al mijne goederen tot onderhoud der armen
afstond, en mijn ligchaam overgaf, om mij
voor de zaak van CHRISTUS te laten verbran-
den, welk een man zou ik dan schijnen, hoe
zou men mij hemelhoog verheffen, hoe mijne
weldadigheid en mijne zelfopoffering roemen;
en toch verzeker ik u, indien het zoo ware,

indien ik al zulke grootsche, schitterende daden van weldadigheid en zelfopoffering verrigtte, en ik had de liefde niet, ik werd er niet door de liefde, maar door andere beginselen, door ijdele eer- en roemzucht toe gedreven, het zou mij geene nuttigheid geven; hoe nuttig ik er door mogt geweest zijn voor anderen, het zou mij niets baten, ik zou er geene goedkeuring, noch belooning van den Heer op verkrijgen.

Maar drukt de Apostel zich niet te sterk uit? Laat hij zich door zijn liefdevol hart, door zijn opgewekt gevoel, door den treurigen toestand der Korinthische gemeente en zijne vurige begeerte om haar weder één te maken in CHRISTUS, niet te ver wegslepen? Hoe? de liefde, de liefde tot de broeders het hoogste en voornaamste in het Christendom? Alle andere gaven, ook de uitstekendste, zonder de liefde ijdel? Ook de meest be- gaafde zonder de liefde een klinkend metaal, een luidende schel, een niets, en bij de grootste opoffering zelfs niet alleen van al zijne goe-

deren, maar ook van zijn leven, en dit onder de vreeselijkste folteringen, geene goedkeuring, noch belooning van den Heer, als de liefde ontbreekt? Is het niet te stout en te sterk gesproken?

Neen! het is niet te stout en te sterk. Het is waarheid wat de Apostel verklaart, want waar de liefde ontbreekt, daar ontbreekt ook het ware geloof; — daar ontbreekt het kenmerkende vereischte van den Christen; — daar ontbreekt de waarachtige vernieuwing des gemoeds, — daar ontbreekt gelijkvormigheid aan God en den Heer, — daar ontbreekt het krachtigste, edele, altijd werkzame beginsel van goede daden; — daar kan men dus Gode en den Heer niet welgevallig zijn, noch op eenige goedkeuring en belooning hopen. Denken wij er slechts een oogenblik over na!

Waar de liefde ontbreekt, daar ontbreekt ook *het ware geloof*. PAULUS spreekt wel van iemand, die al het geloof heeft en de liefde mist. Maar wij hebben gezien, welk geloof hij daar bedoelt. Men kan in ver-

trouwen op de hulp van God heldendaden verrigten, die van groote geloofskracht getuigen. En toch, waar de liefde ontbreekt, wordt ook het ware geloof niet gevonden. Want wat is het voornaame voorwerp van ons geloof? Is het niet de liefde, de alles te bovengaande, nooit volprezene liefde van God en den Heer? Die liefde wordt ons ontdekt in het Evangelie. Dat Evangelie leert en verzekert ons, het geeft ons te hooren en te zien, dat God zóó lief de wereld heeft gehad, dat Hij zijn' eeniggeboren' Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem geloofst, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; dat Hij zijne liefde jegens ons daarin bevestigt, dat CHRISTUS voor ons gestorven is, toen wij nog zondaren waren; dat Hij in Hem de wereld met zich heeft verzoend, hare zonden haar niet toerekenende; dat Hij dien, die geene zonde heeft gekend, zonde voor ons heeft gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem. Dat Evangelie doet ons zien en hooren, hoe lief de Heer ons gehad heeft, hoe Hij uit liefde voor ons

op aarde kwam, onze natuur aannam, in de gestalte van een' dienstknecht hier beneden omwandelde, zich zelve verloochende, en onder de vreeselijkste smarten aan een kruis stierf, opdat wij de vergeving onzer misdaden zouden hebben in Zijn bloed, opdat wij zouden leven, waarlijk leven en eeuwig zalig worden zouden. Als wij dat gelooven, als wij dat in waarheid niet slechts met ons verstaad, maar ook en vooral met ons hart gelooven, als wij door dit geloof van die liefde gevoel hebben, als wij door dit geloof beseffen, welk eene barmhartigheid aan ons is geschied, en de vertroostende, heiligende kracht van die goddelijke liefde aan ons hart ervaren, kan dan dat hart voor de liefde gesloten blijven? Zal het zich niet van zelf voor haar openen? Zal het niet onze lust en onze vreugd zijn, ook de broeders lief te hebben? Voorzeker! waar de liefde ontbreekt, daar ontbreekt ook het ware geloof.

» Gelijk men een appel,» zeide de vrome ARNDT, » aan den smaak, en eene bloem aan den reuk kent, alzoo kent men een'

Christen aan de liefde." En te regt, want waar zij ontbreekt, ontbreekt ook *het kenmerkende vereischte van den Christen*. Onze Heer toch heeft uitdrukkelijk gezegd: » Een nieuw gebod geef ik u, dat gij malkander lief hebt; gelijk ik u lief gehad heb, dat ook gij malkander lief hebt. Hieraan zullen allen bekennen, dat gij mijne discipelen zijt, zoo gij liefde hebt onder malkander." (1) En nadat Hij dit had gezegd, bad Hij niet alleen voor zijne Apostelen, maar ook voor hen, die door hun woord in Hem gelooven zouden, » opdat zij allen," zeide Hij, » één zijn, gelijkewijs Gij, Vader! in mij, en ik in U, opdat ook zij in ons één zijn." (2) Hij heeft dus gewild, dat wij malkander naar zijn voorbeeld liefhebben. Dat was het nieuwe, het laatste en hoogste gebod, dat Hij gaf vóór zijn heengaan van deze aarde; dat het kenmerk van zijne echte discipelen; dat het hoogste, dat Hij voor hen bad van den Vader. Hij wilde allen tot ééne kudde, onder Hem, den éénen Herder, vergaderen,

(1) Joh. XIII: 34, 35. (2) Joh. XVII: 20, 21.

allen tot één huisgezin van den éénen Vader in den hemel maken, allen tot één ligchaam vormen, opdat elk lid het zijne tot heil van het geheel zou aanwenden, opdat allen door en met malkander waarlijk gelukkig zouden zijn, en zijne gemeente het licht en het zout en de zegen der wereld zoude wezen. Wie dus de liefde mist, mist ook het kenmerkende vereischte van den Christen. Hij is bij de uitstekendste gaven en de uitstekendste daden slechts een klinkend metaal, een luidende schel, een niets in het rijk van CHRISTUS, en verdient den naam van zijn' discipel, zijn' onderdaan, zijn' navolger, zijn' verlostte niet te dragen.

Waar de liefde ontbreekt, ontbreekt *de waarachtige vernieuwing des gemoeds*. Want welke is onze hoofd- en grondkwaal? Is het niet de zelfzucht? Zien wij dit niet in de eerste zonde, die er op aarde werd gepleegd? Was het niet vooral de zucht om aan God gelijk te zijn, die onze eerste ouders bragt tot ongehoorzaamheid aan zijn gebod? Aanschouwen wij het niet in den eersten

broedermoord? Getuigt hiervan niet de geheele geschiedenis des menschedoms? Zien wij het niet in de verwerping van den CHRISTUS Gods? Blijkt het ook niet in onze dagen? Hebben wij er niet gedurig rondom ons de aandoenlijkste bewijzen van? Voelen wij het niet ook nog in ons zelve? Maar indien wij ons nu door de zelfzucht nog laten beheerschen, indien wij ons nog, bij onze daden, door eigenbelang, door zucht naar eer en voordeel laten bezielen en besturen, indien wij 't eerst en 't meest ons zelve bedoelen, is dit niet een ontegenzeggelijk bewijs, dat er nog geene waarachtige vernieuwing des gemoeds bij ons heeft plaats gehad, dat wij, ofschoon met een nieuw, Christelijk, misschien wel blinkend gewaad omtogen, echter nog niet in waarheid den ouden mensch afgelegd en den nieuwen aangedaan hebben? En toch heeft de Heer uitdrukkelijk verklaard: »zoo iemand niet wederom geboren wordt, hij kan het koninkrijk van God niet ingaan.» (1) Zonder

(1) Joh. III : 3.

liefde is er dus geene vernieuwing des ge-
moeds, geene geboorte uit God en den Geest,
en geen ingaan in het Godsrijk mogelijk. »De
liefde is,» gelijk de zoo evengenoemde god-
vruchtige schrijver naar waarheid zeide, »het
gansche leven van den nieuwen mensch.»

Waar de liefde ontbreekt, daar ontbreekt
gelijkvormigheid aan God, en den Heer.
Welk een denkbeeld! Gelijkvormigheid aan
den Heer, aan den beste en edelste van
ons geslacht, die kon zeggen: »wie van
u overtuigt mij van zonde? ik doe altijd
wat den Vader welbehagelijk is,» aan den
eigen, eeniggeboren zoon van God, het
afschijnsel van Gods heerlijkheid en het
uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid, den
koning der koningen, die in den naam zijns
Vaders alle dingen regeert! Gelijkvormig-
heid aan God zelve, den Schepper en Heer
des heelals, wiens eeuwige kracht en godde-
lijkheid wij aanschouwen in de werken zijner
handen, wiens grootheid ondoorgrondelijk is!
Is het niet te veel en te hoog voor ons,
nietige stervelingen, zonen des stofs, die

uit de aarde zijn genomen en tot de aarde wederkeeren? Maar zijn wij dan ook niet van Gods geslacht? Heeft Hij ons niet naar zijn beeld geschapen? Worden wij niet in zijn woord opgewekt, om te wandelen, gelijk de Heer heeft gewandeld, om naar gelijkvormigheid aan Hem te streven, om volmaakt te zijn, gelijk de Vader in de hemelen volmaakt is? Maar die gelijkvormigheid ontbreekt ons, als de liefde ons ontbreekt; want God is liefde, en de Heer heeft ons lief gehad met eene liefde, die de kennis te boven gaat. De liefde, de liefde bovenal maakt ons God en den Heer gelijkvormig. Als wij haar missen, dan missen wij derhalve het hoogste en edelste, waarnaar wij kunnen streven; dan verloochenen wij onze verhevene afkomst en bestemming; dan vernietigen wij in ons het beeld, waarnaar wij zijn geschapen; dan zijn wij geene verlost en door het bloed des Lams, geene geheiligden door den Geest, geene broeders en zusters van Gods zoon, geene kinderen van den hemelschen Vader.

Waar de liefde ontbreekt, daar ontbreekt ook *het krachtigste, edele, altijd werkzame beginsel van goede daden*. Het is zoo, er zijn andere, krachtig werkende beginsels, die den mensch tot de schijnbaar voortreffelijkste daden kunnen bewegen. PAULUS zelf veronderstelt dit, als hij een' man teekent, die, zonder de liefde te bezitten, zijn goed en zijn leven onder de vreeselijkste folteringen opoffert. Maar wat zijn die daden, wat beteekenen zij, welke waarde hebben zij, als wij ze beoordeelen naar de beginselen, waaruit, en het doel, waartoe zij verrigt worden? Het is niet dan zelfzucht, niet dan eer- en roemzucht, niet dan de begeerte om zich een' naam te maken, die er toe drijft. En zij worden dan alleen verrigt, als zij aan de zelfzucht voldoening geven. Alzoo is het niet met de liefde. Zij is niet slechts het krachtigste beginsel, voor wie geene moeite te veel, geen arbeid te zwaar, geene opoffering te groot, geen lijden te bang is, als het heil der broeders er door kan bevorderd worden; maar zij is ook het

edele, zij alleen het edele beginsel van onze handelingen, en zij dringt ons, om elke gelegenheid tot weldoen aan te grijpen, elke gelegenheid op te zoeken, en ook dan, als geen menschen-oog ons ziet, als er eer, noch voordeel mede is te behalen, ten nutte der broeders te arbeiden. Zoo is dan de liefde het hoogste en voornaamste. Zoo zijn wij dan zonder de liefde niet meer dan een klinkend metaal, of luidende schel. Zoo zijn wij dan zonder haar in het Godsrijk niets.

Maar zoo kunnen wij dan ook zonder haar Gode en den Heer niet welgevallig zijn, noch op eenige goedkeuring en belooving hopen. PAULUS verklaart dit uitdrukkelijk, als hij zegt: »het zou mij geen nuttigheid geven.» En wie gevoelt niet de waarheid van zijne verklaring? Wij hebben te doen met een' God, wij hebben te doen met een' Heer, die niet aanziet wat voor oogen is, maar ons hart doorgrondt, onze beginselen en bedoelingen kent, en naar waarheid oordeelt. Heilig, heilig, heilig is de Heer der heirscharen, en Hij is de liefde zelve. Maar

kan Hij dan welgevallen hebben in den mensch, in wiens hart geene liefde woont, die door onreine beginselen en bedoelingen wordt gedreven? Al doet hij de schitterendste daden, al eert en prijst hem de geheele wereld, hij heeft geen loon bij den Vader in den hemel, hij heeft geen loon bij den Heer te wachten, hij heeft zijn loon weg.

» Alsdan,» zoo spreekt de Heer zelf van zijne komst ten gerigte, » alsdan zal de » Koning zeggen tot degenen, die aan zijne » regterhand zijn: komt, gij gezegenden mijns » Vaders! beërft het Koningrijk, dat u bereid » is van de grondlegging der wereld; want ik » ben hongerig geweest, en gij hebt mij te » eten gegeven; ik ben dorstig geweest, en » gij hebt mij te drinken gegeven; ik was » naakt, en gij hebt mij gekleed; ik ben » krank geweest, en gij hebt mij bezocht; ik » was in de gevangenis, en gij zijt tot mij » gekomen. Voorwaar zeg ik u, voor zoo » veel gij dit één' van deze mijne minste » broeders hebt gedaan, hebt gij dat mij ge- » daan. En dezen,» de liefdeloozen en on-

barmhartigen, » zullen gaan in de eeuwige » pijn, maar de regtvaardigen,» in wie de liefde woonde, » in het eeuwige leven (1).»

De hand in den boezem, lieve lezer! en het oog naar binnen, opdat wij ons zelven doorzoeken en beproeven. Ach! hoe veel schijn-deugd en schijn-grootheid is er in de wereld, is er ook in de gemeente des Heeren! Hoe veel oneenigheid en vijandschap! Hoe veel twist over de waarheid, die geen voorwerp van twist, maar van beoefening zijn moest! Hoe veel afgunst en zelfverheffing! Waar is de gemeente, van wie gezegd kan worden, dat zij één hart en ééne ziel is? En hoe is het met ons, hoe met u en met mij? Keeren wij in tot ons zelven! Doorzoeken en beproeven wij ons zelven! Doen wij het ernstig, onpartijdig, overeenkomstig het gewigt der zaak, onder het gebed tot God, dat Hij ons door zijnen Geest ontdekke aan ons zelven! Het is geen bijzaak, maar hoofdzaak in het Christendom. Sommigen

(1) Matth. XXV : 34-46.

mogen het niet als zoodanig beschouwen; sommigen spreken en handelen, als of men wel zalig kan worden zonder de liefde, PAULUS dacht er anders over, en de Heer zal toonen, dat Hij er anders over denkt, als Hij komt om te oordeelen. Echtgenooten, die het geluk hebt van malkander nog te bezitten, hebt gij malkander wel lief, lief, gelijk de Heer ons heeft lief gehad? Ouders! gij zorgt voor uwe kinderen, gij laat hen onderwijzen en voedt hen op met vaderlijke en moederlijke trouw; maar is wel de liefde daarbij uw heerschend beginsel, of wordt gij althans ten deele ook door eer- en roemzucht gedreven? Hoofden des huisgezins! gij zijt billijk jegens uwe onderhoorigen; maar is wel de liefde daarbij uw heerschend beginsel, of wordt gij er ook door eigenbelang toe gedwongen? Dienstknechten en dienstmaagden! gij zijt, hoop ik, eerlijk en onderdanig en trouw in uw werk; maar is het wel de liefde, de liefde bovenal, die u drijft? Hoe is ons bestaan en gedrag jegens malkander? Beschouwen wij malkander als leden van

één ligchaam, of zegt het oog wel eens tot de hand: ik heb u niet van noode? Hebben wij malkander lief als broeders en zusters in den Heer, of wordt de meer begaafde benijd door den min bedeelde, en deze door genen veracht en vergeten? Zoeken wij de gaven, ons geschonken, tot heil van het ligchaam van CHRISTUS aan te wenden, en worden wij daarbij niet door zucht naar eer en voordeel, maar door de liefde gedreven? Ach! hoe dikwijls worden wij door menschen om het goede dat wij doen geprezen, terwijl ons geweten ons veroordeelt! Hoe veel liefdewerk wordt er door ons verrigt, waaraan de liefde ontbreekt! Hoe onrein zijn menigmalen, ook bij onze schoonste daden en heiligste verrigtingen, onze beginselen en bedoelingen, zoodat wij ons moeten schamen voor ons zelve, en ons hart niet gaarne zouden blootleggen voor anderen! Misleiden, bedriegen wij ons zelve niet! Vergrijpen wij ons niet aan den schijn, noch aan den ijdel klank der namen! Vragen wij niet slechts, wat onze daden zijn, maar

vragen wij ook en veel meer, uit welk een hart zij kwamen! Allen staan hier schuldig, in meerdere of mindere mate schuldig voor Gods heilig aangezicht. Dat zullen ook wij nog moeten erkennen, in wie de zelfzucht aanvankelijk door Gods genade en den invloed des heiligen Geestes is verbroken, maar die echter nog gedurig tegen haar hebben te strijden. Belijden wij dan onze schuld voor God! Vragen wij Hem om vergeving in het bloed van CHRISTUS, dat van alle zonden reinigt! Maar ijveren wij dan ook van nu af aan, en hoe langs zoo meer naar de beste, nuttigste, heilrijkste gaven! Achten wij de kennis der talen hoog, en trachten wij haar, als onze roeping dit medebrengt, te verkrijgen, om er winst mede te doen voor de gemeente! Schatten wij wijsheid en wetenschap op den regten prijs, en zoeken wij in haar op te wassen, niet om met onze kennis te pralen en te schitteren, maar om de opbouwning en het heil der gemeente te bevorderen! Geven wij proeven van geloofskracht en weldadigheid en zelfopoffering!

Maar stellen wij boven alles de liefde! Zonder haar zijn wij slechts een klinkend metaal of luidende schel, een niets. Zonder haar hebben wij geene goedkeuring, noch belooning van den Heer te wachten. Tracht dan, lieve lezer! bovenal de liefde bij u en de uwen op te wekken en aan te kweeken door het geloof aan de liefde Gods en de genade des Heeren! En bid God, dat Hij door Zijnen Geest in u en in allen de liefde vermeerdere, opdat wij één zijn in Hem en zijnen Zoon, en opdat de wereld van ons liefde leere!

Vs. 4-7.

DE HEILRIJKHEID DER LIEFDE.

De liefde is langmoedig, zij is goedertieren; de liefde is niet afgunstig; de liefde handelt niet ligvaardiglijk, zij is niet opgeblazen. Zij handelt niet ongeschiktelijk, zij zoekt zich zelve niet, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad. Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de

waarheid. Zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.

De Apostel wordt, wij gevoelen het bij het lezen van zijne woorden, met zijn onderwerp steeds meer vervuld en ingenomen. De liefde staat daar in al hare bekoorlijkheid voor zijne geheiligde verbeelding. Hij ziet haar aan met verrukking, en naar mate hij haar meer beschouwt, des te meer beminnelijks ondekt hij in haar, des te meer ontwikkelt zich hare hooge, alles te boven gaande waarde voor zijne oogen. Het is hem daarom niet genoeg hare *onontbeerlijkheid* geroemd te hebben. Hij gaat uit de volheid zijns harten ook hare *heilrijkheid* ontvouwen, door aan te wijzen, hoe zij zich openbaart en wat zij werkt, door haar, als de bron van alles goeds, met hooge ingenomenheid te verheffen. En dat doet hij, gelijk wij zullen zien, op eene wijze, die getuigt niet alleen van zijne liefde voor haar, maar ook van zijne liefde voor de

Korinthische gemeente, en van zijne wijsheid; want hij maakt inzonderheid van *die* werkingen der liefde melding, welke hij met diepe droefheid onder de Korinthiërs mistte, en die echter onder hen gevonden moesten worden, zou de liefde gezegd kunnen worden onder hen te wonen, zouden zij naar waarheid Christenen kunnen heeten. Zóó moest zijne teekening hen te dieper treffen. Zóó moesten zij de hooge waarde der liefde te levendiger beseffen, en bij de beschamende bewustheid van hetgeen hun ontbrak, zich te meer gedrongen gevoelen, om naar de liefde te jagen. Het kan niet anders, of het moet indruk, diepen indruk op hen gemaakt hebben. Het kan niet anders, of het beeld der liefde, zoo als hun dit hier door PAULUS voer de oogen werd geschilderd, moet hen bekoord en aangetrokken hebben; of zij moeten er door opgewekt zijn, om de zelfzucht, om de afgunst en zelfverheffing uit hun hart en hun midden te verbannen, om de liefde lief te hebben, en in hun denken, willen, spreken en handelen haar na te volgen.

De Apostel stelt de liefde voor als een' persoon, niet als eene eigenschap of deugd, maar als een wezen, dat de beminnelijkste, edelste eigenschappen bezit en openbaart. Hij werd daartoe geleid niet door de zucht om welsprekend te zijn, maar eenvoudig door het hoog gestemde gevoel, dat hem bezielde, en de vurige ingenomenheid met het onderwerp, dat hem geheel vervulde. Het is dit gevoel, het is deze ingenomenheid met de liefde, welke hem aandrijft, om haar als een' persoon voor het oog zijner lezers te laten optreden, en hare heilrijke werkingen dus te beschrijven: *De liefde is langmoedig* en be-
toont zich langmoedig; als men haar met woorden of daden heeft beleedigd, stuift zij niet op in toorn, zij is niet ligt geraakt, maar kan veel verdragen. *Zij is goedertieren* en toont zich tot weldoen genegen; het blijft bij haar niet bij goede woorden, maar komt bij haar ook tot goede daden; elke gelegenheid grijpt zij aan, ja zoekt zij op, om wèl, waarlijk wèl te doen; waar en wanneer zij kan, overal en ten allen tijde tracht

zij zegen en geluk rondom zich te verspreiden. Langmoedigheid en goedertierenheid zijn de twee hoofdtrekken van haar karakter. De eerste openbaart zij jegens hare tegenstanders, de laatste bewijst zij aan allen, die hare hulp behoeven.

Maar de Apostel laat het niet bij deze algemeene opgave van de hoofdtrekken van haar karakter en hare werkingen. Hij treedt in bijzonderheden en stelt de beminnelijkheid der liefde nog meer in het licht door aan te wijzen, van welke ondeugden zij den diepsten afkeer heeft, welke ondeugden zij zorgvuldig vermijdt. *De liefde*, zegt hij, *is niet afgunstig*, zij is niet naijverig op anderer gaven en roem, noch benijdt hun die. *De liefde handelt niet ligtvaardig*, liever: *de liefde praalt niet met hare gaven*, zoo min als zij anderen de gaven benijdt, die deze boven haar bezitten, evenmin zoekt zij te schitteren met de gaven, die zij boven anderen heeft ontvangen. *Zij is niet opgeblazen*, zij denkt niet hoog van zich zelve, zij is niet verwaand, noch trotsch op hare gaven. *Zij*

handelt niet ongeschikt, niet onvoegelijk, niet onbetamend; zij wordt door eigenwaan, noch zelfverheffing gedreven, om op eene onvoegzame, onbetamende wijze tegenover den broeder zich aan te stellen en hem te ergeren. *Zij zoekt zich zelve niet*, zij bedoelt zich zelve niet in hetgeen zij verrigt, zij zoekt niet het hare, niet eigen eer en voordeel in hetgeen zij ontwerpt en tot stand brengt. *Zij wordt niet verbitterd*, niet gemelijk, noch gramstorig, wanneer men van haar verschilt, haar tegenspreekt, hare bedoelingen miskent, haar beleedigt en kwalijk behandelt. *Zij denkt geen kwaad*, liever: *zij brengt het kwaad*, haar aangedaan, *niet in rekening*; zij vergeldt het niet, maar vergeeft en vergeet het. *Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid*, over de ongerechtigheid, die zij ziet of hoort, zij vindt er geen genoegen in, als zij anderen ziet zondigen, of iets verkeerd van hen verneemt en van hen kan verhalen; *maar zij verblijdt zich in de waarheid*, liever: zij verblijdt zich met de waarheid. PAULUS stelt namelijk ook de waarheid als eene persoon

voor, en denkt, zoo het schijnt, bepaaldelijk, of althans inzonderheid aan de waarheid, zoo als zij ontdekt is geworden door het Evangelie. Die waarheid bedoelt de bevordering der gerechtigheid, der godsvrucht en deugd op de aarde, en verblijdt zich, als dit haar doel bereikt wordt. Met haar verblijdt zich de liefde. Zij geniet met haar eene gemeenschappelijke vreugde, als de gerechtigheid, als godsvrucht en deugd in de harten wonen, en in de wereld zich openbaren.

Maar de Apostel kan nog niet eindigen met de beminnelijke eigenschappen en heilrijke werkingen der liefde te teekenen. Het is of hij zich in die teekening niet kan voldoen. Hij voegt er nog bij uit de volheid zijns harten, met de krachtigste bewoordingen: *Zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.* Het spreekt intusschen van zelf, dat wij de uitdrukking van *alle dingen* niet in den strengsten zin hebben op te vatten; want hoe zou de liefde *alle* dingen mogen bedekken,

gelooven, hopen, verdragen? De Apostel gebruikt de taal des gewonen levens, en spreekt, gelijk ook wij plegen te spreken, als wij met iets hoog zijn ingenomen. Wij moeten dus lezen, als of er stond: *zij bedekt*, zoo te zeggen, *alle dingen*, of, gelijk wij met andere woorden liever vertalen: *zij verduurt alle dingen*, arbeid, moeite, zorg, ontbering, niets is haar te zwaar, als het heil der broeders, als het heil der gemeente er door kan bevorderd worden. *Zij gelooft*, zoo te zeggen, *alle dingen*, zij is niet achterdochtig, maar goed van vertrouwen. *Zij hoopt alle dingen*, zij hoopt voor de toekomst van allen, die haar nu nog droefheid en zorg opleveren, het beste. *Zij verdraagt*, zij duldt *alle dingen*, zij is lijdzaam en standvastig in het ondergaan van alle leed, allen laster en vervolging, om der gemeente wil.

Zóó schetst de Apostel het beeld der liefde. Zóó teekent hij hare beminnelijke eigenschappen en heilrijke werkingen met eenige schoone, fiksche trekken. Zóó stond zij daar in al hare bekoorlijkheid voor het oog zijns geestes.

Maar terwijl hij haar beschouwt en bewondert, verliest hij de gemeente, aan wie zijn brief is gerigt, niet uit het oog. Ook zij staat hem voor den geest met hare gebreken en verkeerdheden. En het is van hier, gelijk wij reeds opmerkten, dat hij inzonderheid van *die* eigenschappen en werkingen der liefde melding maakt, welke hij met diepe droefheid bij de Korinthiërs mistte, en die echter bij hen gevonden moesten worden, zou de liefde gezegd kunnen worden onder hen te wonen, zouden zij naar waarheid Christenen kunnen heeten. Zij beantwoordden niet aan hetgeen de Apostel van de liefde verklaart. De liefde is langmoedig en goedertieren; maar zij waren geneigd tot twist en toorn, en verwijderd van goedwilligheid jegens malkander. De liefde is niet afgunstig en verheft zich niet op hare gaven; maar de min be-deelden onder hen benijdden hen, die meerdere gaven ontvangen hadden, terwijl deze met hunne meerdere gaven praalden, en op genen met minachting nederzagen. De liefde handelt niet onvoegzaam, noch zoekt zich

zelve; maar in hunne onderlinge zamenkomsten om des Heeren avondmaal te houden zag men juist het tegendeel. Maar genoeg, om te doen zien, dat wij de schijnbare onvolledigheid van 's Apostels teekening niet als een gebrek, maar veelmeer als eene deugd moeten beschouwen, en zijne wijsheid er in opmerken. Hij had ja nog andere trekken aan zijne schets kunnen toevoegen; maar hij rigtte zich met opzet naar de gesteldheid en de behoefte der Korinthische gemeente. Houden wij dit op het oog, dan vooral straalt ons het schoone van 's Apostels teekening heerlijk in de oogen. Maar ook hiervan afgezien durven wij haar allervoortreffelijkst noemen. Zij doet ons de liefde in al hare bekoorlijkheid aanschouwen. Zij boezemt ons bewondering van en liefde voor haar in. Zij stelt ons hare heilrijke werking treffend voor oogen. Denken wij er slechts eenige oogenblikken over na.

Groot, boven alle beschrijving groot is de heilrijkheid der liefde. Zij is dat voor het huisgezin, — voor de gemeente, — voor de

bevordering van de eer van God en den Zaligmaker, — voor de liefde zelve.

Zij is dat voor het *huisgezin*. Stellen wij ons slechts een huisgezin voor, waar de liefde woont en heerscht, en wij zullen er hare heilrijke werking op de kennelijkste wijze aanschouwen. Daar letten de echtgenooten meer op het goede, dan op het verkeerde, dat zij in malkander ontdekken, achten malkander hoog, schikken zich naar malkander, komen malkander voor, bedekken malkanders gebreken, worden niet tegen malkander verbittert, herstellen zoo spoedig mogelijk den vrede, wanneer hij mogt zijn verbroken, arbeiden aan malkanders volmaking, helpen en troosten malkander, en zoeken malkander het leven aangenaam te maken. Daar laten de ouders hunne kinderen niet aan zich zelve, noch aan de dienstboden over, maar houden hen zoo veel mogelijk bij zich, slaan hen zorgvuldig gade, trachten hunne verschillende karakters en behoeften wèl te kennen, rigten hunne opvoeding daarnaar in, en zoeken hen naauw aan zich te verbinden, om te beter

op hen te kunnen werken, en hun geluk, hun waarachtig geluk voor meer dan één leven te bevorderen. Daar hebben de kinderen achting en eerbied voor hunne ouders, daar zijn zij gaarne bij hen, schenken hun hun volkomen vertrouwen, hebben voor hen geene geheimen, volbrengen hunne bevelen, hooren naar hunnen raad, en kennen geen hooger vreugd, dan hun tot blijdschap te wezen. Daar twisten de broeders en zusters niet met malkander, de een is niet afgunstig op den ander, de een verheft zich niet boven den ander; zij stellen belang in malkander, en doen het in hunne bescheidenheid, vriendelijkheid, inschikkelijkheid, hartelijkheid zien, welke eene naauwe betrekking zij hebben op malkander. In zulk een huisgezin betracht men ook de pligten, die de liefde jegens de dienstboden voorschrijft, vergt niet te veel van hen, draagt voor hen zorg en tracht ook hun geluk te bevorderen, terwijl zij door dankbaarheid, door gewilligheid en trouw daaraan beantwoorden. Met één woord, de liefde verbant uit zulk een gezin de twist

en tweedragt; de liefde maakt het één, één in zin, in doel en streven, de liefde brengt en bewaart er vrede en zaligheid.

En de *gemeente*, hoe gelukkig zou zij zijn, als deze dochter des hemels, als de liefde steeds in haar woonde en heerschte! Wat was de oorzaak, dat er reeds in de Korinthische gemeente verschillende partijen werden gevonden, van welke de een zich naar PAULUS, de ander naar APOLLOS, een derde naar KEPHAS, een vierde naar CHRISTUS noemde? Wat de oorzaak, dat men malkander bij het liefdemaal niet wachtte, dat de rijken zich met spijs en drank overlaadden, en de armen hongerden, dat de een door afgunst en nijd verteerd, de ander door hoogmoed en zelfverheffing opgeblazen werd? Lag die oorzaak in de verschillende wijze, op welke de Apostelen het Evangelie predikten, in de verschillende wijze, op welke de tijdelijke goederen onder hen waren uitgedeeld, in de verscheidenheid der gaven, met welke de Geest den een' boven den ander' had begiftigd? Neen! dit eene en andere gaf er slechts aanleiding

toe, maar was de oorzaak niet. Deze was hierin gelegen, dat de liefde was geweken. Wat was de oorzaak, dat het ligchaam van CHRISTUS in volgende eeuwen van één werd gescheurd, dat er in de ééne, heilige, algemeene Christelijke Kerk verschillende partijen en kerkgenootschappen ontstonden, die mal-kander met nijdige oogen aanzagen, en vijandig behandelden? Wat is de oorzaak, dat die staat van zaken blijft voortduren, dat er in de verschillende kerkgenootschappen zelve zoo veel twist en tweedragt heerschen, en dat de Roomsche Kerk zich helaas! in onze dagen op nieuw zoo vijandig plaatst tegenover de Protestantsche? Ligt die oorzaak in verschil van denkwijze over Godsdienst en Christendom, over de Kerk en het Evangelie? Neen! zij is hierin gelegen, dat de liefde is geweken. Als zij weêr zetelde in de harten, als zij weêr woonde en heerschte in de gemeente, dan was er wel geene éénheid van begrippen en denkwijze in bijzaken; want wie dat verlangt, verlangt het onmogelijke, verlangt de vernietiging der menschelijke

natuur; maar dan was er weer éénheid in geloof, in keus, in leven; dan noemde men zich niet langer naar menselijke namen, maar naar den naam van CHRISTUS; dan zou men malkander als leden van één en hetzelfde ligchaam aanmerken, voor het verkeerde, dat men ziet, het oog niet sluiten, maar vooral het goede in malkander opmerken, malkander verdragen, van malkander zoeken te leeren, malkander aanvuren, en de waarheid in liefde betrachtende, opwassen in Hem, die het Hoofd is, namelijk CHRISTUS, tot dat wij allen zullen komen tot de eenigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van CHRISTUS (1).

Wat dunkt u, lieve lezer! als de gemeente zoo door de liefde werd bezield, zou zij dan vooral niet gezegend op de wereld werken, en mogen wij dan ook niet van de heilrijke werking der liefde voor de *wereld* roemen? Door de wereld verstaan wij allen, die den Heer JEZUS nog niet kennen en nog niet in

(1) Ephes. IV: 13.

Hem gelooven. Wij denken dus aan de gedoopte Heidenen onder de Christenen; aan de ongelooovigen in de zichtbare kerk uit onverschilligheid, hoogmoed, waanwijsheid, of zondelust; aan het nakroost van ABRAHAM, dat onder ons omdooft; aan de millioenen Mohammedanen en Heidenen, die den eenigen waarachtigen God, den Vader, en JEZUS CHRISTUS, wien Hij gezonden heeft, nog niet kennen. Het is waar, dat er ook andere oorzaken van hun ongeloof zijn op te geven, dat zij niet bij allen dezelfde zijn, en bij velen van hen ook in hen zelve zijn te zoeken. Maar zou toch eene der hoofdoorzaken niet hierin zijn gelegen, dat de gemeente niet is, wat zij, naar het doel van God en den Heer, behoorde te zijn, dat zij niet door de liefde bezield en bestuurd wordt? Als de liefde in haar woonde en heerschte, als zij in al hare handelingen door de liefde werd gedreven, dan was zij het zout der aarde, het licht der wereld, eene stad op een' berg, dan was zij een voorwerp, aller hoogachting en bewondering waardig, dan getuigde zij door zich

zelve van haren goddelijken oorsprong en hare hooge waarde; dan werd Israël tot jaloerschheid verwekt; dan werd de naam van God en van CHRISTUS om harent wil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen; dan werden velen tot haar getrokken, die nu afkeerig van haar blijven, en de geheele gemeente zou dan met vereende krachten aan de uitbreiding van het koninkrijk der hemelen over de gansche aarde arbeiden

Inderdaad, groot, boven alle beschrijving groot is de heilrijke werking der liefde; want als zij ons bezielt en bestuurt, dan wordt *de eer van God en den Zaligmaker* bevorderd; en dat is, dat moet de vurigste wensch, dat het hoogste streven van den Christen wezen. Als wij daaraan mogen medewerken, als wij daartoe iets mogen bijdragen, dan beantwoorden wij aan het doel van God met ons, dan toonen wij, dat wij gevoelen, wat wij Hem zijn verschuldigd, dan hebben wij in ons eene vreugde, met welke geene andere te vergelijken is, dan zijn wij bezig in het werk der Engelen. En dat doen wij, als de liefde in

ons woont en heerscht; want dan laten wij ons licht schijnen voor de menschen, opdat zij onze goede werken ziende, den Vader in de hemelen verheerlijken; dan zijn wij toonbeelden van hetgeen de liefde des Vaders en de genade des Heeren door den heiligen Geest in de herschepping van den zelfzuchtigen zondaar naar het beeld van God vermag; dan worden anderen door ons bestaan en gedrag voor God en den Heer gewonnen, en wij bevorderen het heerlijke doel der verhooging van den CHRISTUS, dat alle knie zich in zijnen naam buige, en alle tong belijde, dat Hij de Heer is, tot heerlijkheid Gods des Vaders.

En, schoon de liefde zichzelf niet zoekt, schoon zij geen eigen eer en eigen voordeel bedoelt, zoo is zij echter ook *voor zich* heilrijk. Leven en kracht stralen uit hare oogen, zoo als de Apostel haar plaatst voor onze verbeelding. Rust en blijdschap zijn op haar gelaat te lezen. Doch wij spreken hier in navolging van PAULUS oneigenlijk. Van de liefde gewagende bedoelen wij hem, die door

haar bezielde en gedreven wordt, en de heilrijke werking, die hare beoefening op hem heeft. Als de liefde in ons woont en heerscht, als zij ons geheel doordringt en het beginsel is van ons spreken en zwijgen, van ons doen en laten, van ons willen en werken, van ons dulden en dragen, dan hebben wij in ons zelve eene rijke, altijd vloeiende bron van rust, van tevredenheid, van vergenoegdheid, van zelfvoldoening en blijdschap, die de liefdelooze, zelfs te midden van den grootsten overvloed en de uitgezochtste genietingen niet kent, dan bevorderen wij zelfs de gezondheid van ons ligchaam, dan verlengen wij zelfs ons leven.

Jagen wij dan de liefde na! Wekken wij ze op, kweeken wij ze aan in onze harten, en beoefenen wij die deugden, welke de Apostel als het werk der liefde voorsteld! Of doen wij dit reeds? Woont en heerscht de liefde reeds in ons hart, in ons huis, in de gemeente? Woont en heerscht zij er bestendig en onafgebroken? Zijn wij steeds

langmoedig en goedertieren? Zijn wij nooit afgunstig? Pralen wij nooit met onze gaven? Zijn wij nooit opgeblazen? Handelen wij nooit op eene min voegzame, onbetamende wijze, zoodat wij den broeder niet ergeren? Zoeken wij nooit ons zelve, nooit eigen eer en eigen voordeel? Worden wij nooit verbitterd? Brengen wij het kwaad, ons aangedaan, nooit in rekening? Zijn wij steeds tot vergeven en vergeten gezind? Verblijden wij ons nooit over de ongerechtigheid, ook van hen niet, die ons in den weg staan, of ons verwaarloozen en zich vijandig tegen ons gedragen? Verblijden wij ons steeds met de waarheid over het goede, dat wij in anderen aanschouwen, of van hen hooren? Zijn achterdocht en wantrouwen ons vreemd? Hopen wij steeds het beste van malkander? Zijn wij gezind, om alles, ook het moeilijkste te verduren en te dulden om der broederen wil? Zoo vele vragen, zoo vele zelfbeschuldigingen. En hoe vele waren er nog bij te voegen, op welke wij evenmin bevestigend zouden kunnen antwoorden! Ach! hoe

veel liefdeloosheid komt er nog dikwijls in ons op, die wij wel onderdrukken, maar die echter getuigt, dat het daar binnen nog niet zoo rein is, als het behoorde te wezen! Hoe menigmalen zondigen wij nog door spreken en zwijgen, door doen en laten, door gebaren zelfs tegen de liefde! Hoe dikwijls laten wij ons door onze hartstogten en driften verrassen en medeslepen, om hare geboden te overtreden! Hoe veel ontbreekt er aan die warme, hartelijke belangstelling in malkanders lot, die ons moest eigen zijn! Hoe weinig verheugen wij ons innig en rein over malkanders geluk! Hoe veel kwaads stichten wij, en hoe veel goeds houden wij tegen door onze laauwheid in de liefde! Hoe veel konden wij doen, om malkander de reis door het land der vreemdelingschap aangenamer en gemakkelijker te maken! Hoe veel meer om malkander te vormen voor de inwoning in het vaderland! Verbergen wij het niet voor God en ons zelve! Aarzelen wij niet de diepte van ons bederf te peilen! Belijden wij onze schuld voor den Kenner der harten!

Vragen wij Hem om vergeving in den Zoon zijner liefde, met ootmoed en vertrouwen! Maar jagen wij dan ook hoe langs zoo meer naar de liefde! Zij staat daar voor onze oogen, die edele, beminnelijke, heilvolle liefde. Wie vindt haar niet bekoorlijk? Wie moet haar niet hoogachten en bewonderen? Wie kan nog langer onverschillig omtrent haar zijn? Wie moet haar niet liefhebben? Wie gevoelt zich niet gedrongen om hare voetstappen te drukken, om haar in zijn hart en huis op te nemen, om zich en de zijnen naar haar te vormen? Of zegt gij misschien lieve lezer! dat gaat de menschelijke, dat althans mijne krachten te boven. Maar zoudt gij dan wenschen, dat het Evangelie minder van ons eischte? En wijst ons dat Evangelie niet den weg aan, langs welken wij die hoogte kunnen bereiken? Wij zien in PAULUS en zoo vele anderen, wat wij worden kunnen. Als het geloof aan de liefde Gods in CHRIS-TUS en de genade des Heeren, zoo als die aan ons zijn verheerlijkt, maar levendig en krachtig is in ons, dan worden wij er van

zelf toe gedrongen, dan valt het ons gemakkelijk, dan wordt het onze lust en onze vreugd, dan wordt het ons behoefte om lief te hebben. En wat God van ons eischt in het Evangelie, daartoe wil Hij ons ook door zijnen Geest in staat stellen. Dezelfde genade, die PAULUS genoeg was, is ook ons genoeg, dezelfde kracht, die in zijne zwakheid volbragt werd, zal ook in onze zwakheid volbragt worden. Bidden wij dan veel om vermeerdering van ons geloof! Bidden wij veel om den heiligen Geest, opdat Hij het in ons beware en versterke! Oefenen wij ons dagelijks door het geloof en de kracht des Geestes in de liefde! Brengen wij ons haar beeld gedurig levendig voor den geest, zooals het door PAULUS is geteekend! Overtuigen wij ons steeds meer van hare onontbeerlijkheid, hare beminnelijkheid en heilrijke werking! Vertegenwoordigen wij ons veel, wat ons huis, wat de gemeente zijn kan door de liefde, en welk eene rijke bron van de zaligste genietingen zij voor ons opent! Leeft gij, die dit leest, misschien in haat en vijand-

schap met uw' naaste, God beware u, dat gij niet met een onverzoenlijk hart de eeuwigheid ingaat; want zonder liefde komt men niet in den hemel. Haast u dan en verzoen u met uwen broeder; want gij weet den dag van uw' dood niet. Laat ons malkander liefhebben niet met woorden alleen, maar met de daad en in waarheid; want de liefde is uit God, en die lief heeft, die is uit God geboren (1). » Waar liefde woont gebiedt » de Heer den zegen; daar woont Hij zelf, » daar wordt zijn heil verkregen en 't leven » tot in eeuwigheid (2).»

Vs 8-13.

DE ONVERGANKELIJKHEID DER LIEFDE.

De liefde vergaat nimmermeer; maar het zij profetiën, zij zullen te niet gedaan worden; het zij talen, zij zullen ophouden; het zij kennis, zij zal te niet gedaan worden. Want wij kennen ten deele, en wij profeteren

(1) 1 Joh. III: 18. IV: 7.

(2) Psalm. CXXXIII: 3.

ten deele; doch wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten deele is, te niet gedaan worden. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overleide ik als een kind; maar wanneer ik een man geworden ben, zoo heb ik te niet gedaan hetgeen eens kinds was. Want wij zien nu door eenen spiegel in eene duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezigt tot aangezigt; nu ken ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben. En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde.

Welk een heerlijk slot van 's Apostels lofspraak op de liefde! Hij had naar vs. 1-3 de *onontbeerlijkheid* der liefde in het licht gesteld, door aan te wijzen, hoe alle andere gaven, ook de uitnemendste zonder haar ijdel zijn. Hij had verder naar vs. 4-7 hare *heilrijkheid* ontvouwd, door haar in persoon voor het oog van zijne lezers te doen optreden, en te doen zien, hoe zij zich

openbaart en hoe zij werkt. Maar nog is het hem niet genoeg. Hij verheft zich ten laatste met zijne gedachten boven den tijd in de eeuwigheid, en gaat hare hooge, alles overtreffende waarde van wege hare *onvergankelijkheid* op blijden toon verheffen.

De liefde, zegt hij, *vergaat nimmermeer*, en hiermede geeft hij te kennen niet alleen, dat zij hier op aarde bestendig voortduurt, maar ook, gelijk uit zijne volgende redenering duidelijk blijkt, dat zij blijft tot in eeuwigheid. Alzoo was het niet met de profetiën, en talen en kennis, die de Korinthiërs zoo hoog waardeerden, met welke zij bij uitnemendheid waren ingenomen, naar wier bezit zij zoo ijverig streefden. *Maar het zij profetiën*, dus vervolgt hij, *maar het zij profetiën*, dat is onderwijzingen in den geest der oude Profeten en voorzeggingen van toekomstige gebeurtenissen, *zij zullen te niet gedaan worden, hetzij talen, zij zullen ophouden, hetzij kennis*, (de Apostel bedoelt de diepere kennis van God en goddelijke zaken, door welke sommigen boven anderen

uitmunten), *zij zal te niet gedaan worden.* Van de talen behoefde dit wel niet aange-
 wezen te worden; want het sprak van zelf,
 dat men in den hemel niet meer in allerlei
 menschelijke talen zou spreken. Daarom gaat
 de Apostel deze in de bevestiging van zijne
 verklaring met stilzwijgen voorbij. Maar hij
 toont het uitvoerig aan met opzigt tot de
 profetiën en de kennis. Ook deze zouden
 te niet gedaan worden. *Want wij kennen,*
 zegt hij, en hij sluit dus zichzelf mede in,
 om aan te duiden, dat hetgeen hij zeide ook
 van de verstgevorderden en meest begaafden
 gold; want wij kennen *ten deele*; hoe groot
 ook onze kennis moge zijn, zij is slechts
 eene gedeeltelijke, onvolkomene kennis; wij
 kennen slechts gedeelten van het groote
 geheel, dat kan en zal gekend worden, *en*
wij profeteren ten deele; wat wij naar de
 wijze der oude Profeten spreken en openba-
 ren, al hebben wij ook de gave der profetie
 in de hoogste mate ontvangen, het is on-
 volkomen, het is slechts een gedeelte van
 het groote geheel, dat ons zal geopenbaard

worden. Maar was dit zoo, dan volgde hieruit van zelf, wat de Apostel van de profetiën en de kennis gezegd had. Dit geeft hij te kennen door er bij te voegen: *doch wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten deele is te niet gedaan worden.* Hij bedoelt den staat van volmaaktheid, in welke alles volkomen zal zijn, en dien de Christen, op grond van de beloften zijns Heeren, bij Zijne komst verwacht. Wanneer die staat van volmaaktheid zal gekomen zijn, dan zal, dit spreekt van zelf, hetgeen ten deele is te niet gedaan worden, en bij gevolg zal dan ook dat onvolkomen kennen en onvolkomen profetieren een einde hebben.

Om dit nog nader in het licht te stellen en te bevestigen bedient PAULUS zich van twee schoone, treffende vergelijkingen, van welke de eene uit het verschil van 's menschen wijze van denken en spreken in zijnen kinderlijken en mannelijken leeftijd, de andere uit het onderscheid tusschen het zien door een' spiegel, en het zien van

aangezigt tot aangezigt ontleend is. *Toen ik een kind was*, zegt hij, (hij spreekt van zich zelve, gelijk hij meermalen gewoon is, om de zaak te levendiger en aanschouwelijker voor te stellen, maar bedoelt eene algemeen geldende waarheid), *toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind, of, dacht ik als een kind, overleide ik, oordeelde ik als een kind*, mijn spreken en denken en oordeelen was, gelijk dat van kinderen is, hoogst gebrekkig en onvolkomen. *Maar wanneer ik een man geworden ben*, toen ik een man werd, *heb ik te niet gedaan hetgeen eens kinds was*, hetgeen aan het kind eigen is, heb ik dat kindsche afgelegd, en ben ik als man gaan spreken, denken en oordeelen. Even zoo, wil hij zeggen, is het met onze tegenwoordige en toekomstige kennis gelegen. Wij zijn hier nog aan kinderen gelijk; wij spreken en denken en oordeelen hier nog als kinderen; maar dan, als het volmaakte zal gekomen zijn, en dus hetgeen ten deele is, zal te niet gedaan worden, dan zullen wij dat kinderlijke spreken

en denken en oordeelen afleggen, en aan mannen gelijk wezen. *Want*, en dit is de andere vergelijking, van welke de Apostel zich bedient, om de waarheid, die hij voordraagt, op te helderen en te bevestigen, want *wij zien nu door een' spiegel in eene duistere rede, maar alsdan (zullen wij zien) aangezigt tot aangezigt.* Om deze woorden wèl te verstaan moeten wij op het oog houden, dat men in den tijd van PAULUS zulke spiegels, als wij hebben, nog niet kende, maar van metalen spiegels zich bediende, die de voorwerpen niet dan flauw, donker en onvolkomen terugkaatsten. Op zulk een' spiegel heeft de Apostel het oog, als hij zegt: wij zien nu, dat is, in dezen tegenwoordigen tijd, in dit leven, door een' spiegel in eene duistere rede, eigenlijk: in een raadsel. Hij geeft er mede te kennen: hetgeen wij nu zien is als ware het een raadsel voor ons, wij zien en kennen nu nog hoogst gebrekkig en onvolkomen. Maar alsdan, wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, in het volgende leven, zullen wij zien

aangezigt tot aangezigt. Waarschijnlijk was den Apostel hier voor den geest wat de Heer, naar Num. XII: 6-8 tot AÄRON en MIRJAM van MOZES zeide: »hoort nu mijne woorden: zoo daar een Profeet onder u is, Ik de Heere zal door een gezigt mij aan hem bekend maken, door een' droom zal Ik met hem spreken. Alzoo is mijn knecht MOZES niet, die in mijn gansche huis getrouw is. Van mond tot mond spreek Ik met hem, en door aanzien, niet door duistere woorden." Hoe dit zij, PAULUS geeft met de uitdrukking: *zien van aangezigt tot aangezigt* te kennen, dat wij dan onmiddellijk en helder zullen zien, dat wij dan naar waarheid en volkomen zullen kennen. De uitdrukking zelve wijst dit aan; want als wij malkander zien aangezigt tot aangezigt, dan kunnen wij malkander naauwkeurig beschouwen, en malkander regt leeren kennen. Maar het blijkt ook uit hetgeen de Apostel er ter opheldering met eigenlijke woorden op laat volgen: *nu ken ik ten deele*, nu is mijne kennis (PAULUS wil het ook van zich zelve wel belijden) nog slechts eene

gedeeltelijke, onvolkomene kennis; *maar alsdan*, wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, *zal ik kennen, gelijk ik ook gekend ben*. Of de Apostel hier aan God gedacht hebbe, dan aan den Heer JEZUS, van wien hij hoofdst. IV: 4 had gezegd: *die mij oordeelt is de Heer*, laat zich moeijelijk bepalen. Dit is duidelijk, dat hij met deze woorden te kennen geeft: het zal alsdan met mijne kennis zijn, gelijk het met mijn gekend worden is; zij zal niet meer ten deele, niet meer gebrekkig, maar volkomen wezen. Het spreekt intusschen van zelf, dat hij hiermede niet wil zeggen, dat onze kennis dan in allen opzichte aan die van God, of den Heer zal gelijk zijn. Tot zulk eene hoogte kan de mensch, kan de engel zelfs niet worden opgeheven; want dan zou hij ophouden mensch of engel te zijn. De Apostel geeft er alleen mede te kennen, dat dan onze tegenwoordige, gebrekkige, onvolkomene kennis zal ophouden, dat wij dan wat voor ons, menschen, kenbaar is, zoo naauwkeurig en volkomen zullen kennen, als wij hier door God of den Heere CHRISTUS gekend zijn.

Zoo was dus de waarheid, dat kennis en profetiën zullen te niet gedaan worden, be-
wezen, en zoo bleek het derhalve, dat de
liefde, als zullende nimmer vergaan, ook hierom
de kennis en de profetiën ver overtrof. Maar
de Apostel voegt er nog bij: *nu dan*, terwijl
profetiën en talen en onze tegenwoordige ken-
nis zullen ophouden, wanneer het volmaakte
zal gekomen zijn, *blijft geloof, hoop en liefde,*
deze drie. Wat geeft hij hiermede te kennen?
Zullen wij aannemen, dat hij met het woordje
nu op den tegenwoordigen tijd doelt, en dus
te kennen geeft, dat geloof, hoop en liefde
in dit leven bestendig voortduren? Maar
dit zou met zijn geheele betoog van de on-
veranderlijkheid der liefde, in tegenstelling
van de kennis en profetiën, die te niet zullen
worden gedaan, als het volmaakte zal geko-
men zijn, in strijd wezen. Neen! het is eene
bloote overgang tot het slot van 's Apostels
redenering, en wat hij van de liefde verklaart,
verklaart hij hier ook van het geloof en de
hoop; maar hij voegt er bij: *doch de meeste*
van deze, de voornaamste onder deze, *is de*

liefde. Ook geloof en hoop blijven; ook zij duren voort tot in eeuwigheid; want ofschoon het geloof aan Gods beloften door aanschouwen, en de hoop op de toekomstige zaligheid door genot zal vervangen worden, zoo zal er echter ook in het volgende leven te gelooven en te hopen blijven. Geloof in God en den Heer, en hoop op de bestendige voortdoring der zaligheid zal ook daar plaats vinden. Maar, schoon dit waar is, schoon dus geloof en hoop in dit opzigt met de liefde gelijk staan, zoo is en blijft toch de liefde ook onder deze drie de voornaamste; want, terwijl geloof en hoop zich meer tot ons zelve bepalen, werkt de liefde op de heilrijkste wijze voor anderen, doet zij ons het meest aan God gelijken, en aan zijn verheven, heilig, weldadig doel met ons beantwoorden.

De liefde vergaat nimmermeer, zegt PAULUS, en hij zegt het naar waarheid. Letten wij slechts op haren aard, — op onze volkomene verlossing van de zonde in het volgende leven, en stellen wij ons voor, dat wij ons daar door medeverlosten alleen zullen omringd zien, —

dat wij daar met de heilige, liefdevolle engelen zullen omgaan, — dat wij daar den Heer zullen zien, gelijk Hij is, — dat wij daar in Hem den Vader zullen aanschouwen, en dat wij daar zijne liefde en de liefde Gods des Vaders in al hare volheid zullen genieten.

Wat is de liefde? Is zij iets vreemds, iets toevalligs in onze natuur? Wordt zij even als talen en wetenschappen door ons aangeleerd? Neen! zij is een beginsel, door God in ons gelegd; zij is eene eigenschap van onze natuur. God heeft ons met liefde geschapen, opdat wij zouden liefhebben. Zij is dus van onze natuur onafscheidelijk; zij behoort tot haar, en de mensch, die de vatbaarheid voor haar geheel heeft verloren, heeft opgehouden mensch te zijn. De zonde heeft haar wel door de zelfzucht in ons onderdrukt en schijnbaar vernietigd, maar de innige bewustheid van hare betamelijkheid ook bij den meest liefdelooze doet ons zien, dat zij diep in ons gegrond, dat zij van onze natuur onafscheidelijk is, dat zij tot haar behoort; en, waar het hart door den Geest

van God is vernieuwd, daar kan zij zich weder in al hare kracht en schoonheid openbaren, daar treedt zij met nieuw leven en nieuwe kracht te voorschijn. Zij kan dus niet vergaan, of wij moeten zelve vergaan, of wij houden op mensch te wezen.

Zou zij dan niet blijven? Zij in den hemel niet wonen en heerschen? Zij niet voortduren tot in eeuwigheid? Hier wordt zij nog door de zonde belemmerd, hier door de zelfzucht, door eer- en rangzucht, door hoogmoed en eigenbelang teruggedrongen; maar daar zullen wij, zoo velen wij hier door het geloof met CHRISTUS waren vereenigd, van de zonde volkomen verlost zijn. Daar zal geen zelfzucht ons meer prikkelen, geen eer- en rangzucht ons meer kwellen, geen hoogmoed en eigenbelang ons meer drijven. Daar zullen de oorzaken van liefdeloosheid uit ons zijn weggenomen, en de heilige, hemelsche zin, die ons daar geheel zal beheerschen, zal ons steeds met onweerstaanbare kracht tot de liefde dringen.

Het kan niet anders; want ook de oor-

zaken van liefdeloosheid, die buiten ons liggen, zullen daar zijn *weggenomen*. Zoo lang wij hier zijn, verkeeren wij in eene maatschappij van menschen, in wie even als in ons de zonde nog woont. Wij worden door hen wel eens miskend, veracht, veroordeeld, beleedigd, kwalijk behandeld, tegengewerkt, teruggezet, benadeeld. Zelfs de besten onder hen, zelfs onze vrienden en bloedverwanten en huisgenooten betrachten, zoo min als wij jegens hen, ten allen tijde jegens ons het gebod der liefde. Het is ook van hier, dat wij wederkeerig dat gebod overtreden. Maar daar boven zullen wij door medeverlost en alleen ons omringd zien. Daar zal men malkander geene aanleiding tot liefdeloosheid geven. Daar zal de een den ander door zijn voorbeeld tot liefde opwekken en aanvuren. Daar zal men geen anderen nijdiger kennen, dan dien van malkander in de liefde gelijk te wezen.

En niet alleen met onze medeverlost en door het bloed des Lams zullen wij daar omgaan, maar ook met de heilige, liefdevolle *Engelen*; kunnen wij van hen iets anders,

dan liefde verwachten? Heeft de Heer niet van hen verklaard, dat zij zich verheugen over elken zondaar, die zich bekeert? Hebben zij het niet getoond, toen zij in Bethlehems velden de blijde boodschap bragten: » Er is een Zaligmaker geboren, » en het onvergetelijk loflied aanhieven: » Eere aan » God in den hemel en vrede op aarde, in » menschen welbehagen? » Maar zulk een gezelschap zonder de liefde zich te denken; in zulk een gezelschap te verkeeren, en zich niet tot liefde gedrongen te gevoelen, het is ondenkbaar, het is onmogelijk. De liefde vergaat nimmermeer.

Doch wij mogen met onze geheiligde verbeelding nog hooger opklimmen. Wij zullen daar *den Heer* zien, zien gelijk Hij is, Hem zullen wij zien, die de liefde zelve is, die troon en heerlijkheid verliet, om het welbehagen zijns Vaders ter redding van eene verlorene wereld te volvoeren, die in de gestaltenisse Gods zijnde, het zich geen roof achtte Gode even gelijk te zijn, maar zich zelve vernietigde, de gestaltenis van een'

dienstknecht aangenomen hebbende, en den menschen gelijk geworden is, die zich zelven heeft vernederd en gehoorzaam geworden is tot den dood, ja den dood des kruises, opdat Hij ons van den dood zou redden en eeuwig zalig maken. Zullen wij Hem kunnen zien en bij Hem kunnen zijn, zonder liefde, zonder ons tot liefde gedrongen te gevoelen, zonder lief te hebben, gelijk Hij ons heeft lief gehad en blijft liefhebben?

En in Hem zullen wij dan *den Vader* aanschouwen! God zelven, van wien geschreven staat, dat Hij liefde is, God zelven, die ons uit liefde naar zijn beeld heeft geschapen, die den gevallen mensch weder opzocht, die de wereld zoo lief heeft gehad, dat Hij zijn' eeniggeboren Zoon voor haar overgaf, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; die zijne liefde jegens ons daarin heeft bevestigd, dat CHRISTUS voor ons gestorven is, toen wij nog zondaren waren; die Hem, die geene zonde heeft gekend, zonde voor ons heeft gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaar-

digheid Gods in Hem. Kan het anders, of dat moet ons met liefde geheel vervullen, en dringen, om steeds volmaakt te zijn in de liefde, gelijk Hij volmaakt is?

En dan zullen wij zijne liefde en de liefde des Zaligmakers in al hare volheid *genieten!* Het is zoo, het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Wij zouden het ook niet verstaan, evenmin als het kind het zou verstaan, wanneer men het wilde mededeelen wat het als man zijn zal. Maar als wij ons voor den geest brengen, onder welke beelden en gelijkenissen de staat van onze toekomstige zaligheid en heerlijkheid wordt geteekend, dan kunnen wij er ons geene te hooge, geene te verhevene denkbeelden van vormen. Al wat groot en goed, al wat bekoorlijk en begeerlijk is wordt in de Schrift gebezigd, om het gansch uitnemend eeuwig gewigt der heerlijkheid te beschrijven, die ons aan gindsche zijde van het graf te wachten staat. Maar zullen wij nu die heerlijkheid en zaligheid kunnen genieten; zullen wij het volle genot van de liefde Gods en des

Heeren kunnen smaken, zonder ons tot liefde gestemd en gedrongen te gevoelen? Onmogelijk. De liefde blijft. De liefde vergaat nimmermeer!

Hoe rijst zij ook hierdoor in waarde! Hoe moet zij in onze schatting stijgen, als wij haar ook uit het oogpunt van *onvergankelijkheid* beschouwen! Wat baat mij toch een goed, al is het nog zoo groot, dat ik eerlang, dat ik eenmaal althans weder moet missen? Hoe wordt deszelfs waarde ten minste hierdoor aanmerkelijk verminderd! En naar mate zulk een goed grooter is in zich zelf, naar die mate doet deszelfs duurzaamheid het te meer in onze schatting rijzen. Talen en profetiën en de kennis, die wij hier kunnen verkrijgen, mogen hier groote waarde hebben, zij houden eenmaal op, en worden te niet gedaan. Wat zijn zij dan bij de liefde, die nimmer vergaat? Het is waar, ook geloof en hoop blijven. Maar de liefde is de meeste. Zij gaat het al te boven.

Jagen wij dan steeds de liefde na! Zij zij

onze gezellin, zij onze leidsvrouw, zij onze geliefde, zij het leven van ons leven, zij het voorwerp van onze bewondering en het beeld, waarnaar wij ons vormen! Ach! hoe menigeen streeft hier rusteloos naar allerlei zingenot, naar geld en goed, naar eer en aanzien en hoogen rang in de maatschappij! Hoe menigeen spant daartoe al zijne krachten in, offert er rust, gezondheid en leven voor op, kwelt en pijnigt zich er om, getroost er zich zelfs allerlei laagheid voor, en bedroeft zich diep, als hij zijn doel niet kan bereiken! Maar wat is al dat goed? Wat zingenot, wat geld en eer en aanzien bij de menschen en hooge rang in de maatschappij? Welke wezenlijke waarde heeft het? Het is alles wisselvallig en vergankelijk. Het wordt ons reeds hier zoo ligt ontnomen. Het ontvalt ons eenmaal zeker bij onzen dood. Het vergaat. En zouden wij dan zulk een goed boven alles schatten? Zouden wij daarnaar boven alles jagen? Is dat verstandig en redelijk? Dat den mensch, die voor de eeuwigheid is geschapen, waar-

dig? Neen! gejaagd naar de liefde; want de liefde blijft; zij vergaat nimmermeer. Het is zoo, wij mogen en moeten ja ook naar kennis en wetenschap streven; want waartoe zouden wij anders ons kenvermogen van onzen Schepper ontvangen hebben? Wij moeten vooral naar die kennis streven, die wijs maakt tot zaligheid; want hare vrucht blijft tot in het eeuwige leven. Maar waarom tobben wij ons af, om die kennis te bezitten, die slechts opgeblazen maakt? Waarom zoeken wij den raad des Allerhoogsten te doorgronden, en de verborgene dingen, die voor den Heer, onzen God zijn, te verklaren? Wij zien hier door een' spiegel in eene duistere rede. Ons kennen is stukwerk; ons spreken kindertaal, ons denken en oordeelen aan dat der kinderen gelijk. De wetenschap, waarop men zich hier beroemt, zal te niet worden gedaan, als het volmaakte zal gekomen zijn, als wij zullen zien aangezigt tot aangezigt, en kennen, gelijk ook wij gekend zijn. Jagen wij daarom boven alles naar de liefde; want de liefde

vergaat nimmermeer; zij duurt tot in eeuwigheid. — Het is zoo, ook geloof en hoop blijven. Zoeken wij daarom ook in geloof en hoop op te wassen, of staan wij er naar in de kracht van onzen Heer, zoo wij ze nog niet bezitten! Maar de liefde is onder deze drie edele gezellinnen van den Christen de meeste. Zij heeft de hoogste waarde. Zij worde boven alles door ons begeerd! Nemen wij haar op en kweeken wij haar aan in ons hart en ons huis, en waar wij kunnen! Onderdrukken en vernietigen wij in ons de zelfzucht en eigenbaat! Vermijden wij alles wat de liefde bedroeft en verdrijft! Spreken en schrijven wij over de waarheid, maar twisten wij niet over haar, opdat de liefde zich met haar verblijde! Doen wij al wat wij vermogen om de liefde onder ons te doen wonen! Brengen wij ons nevens hare onontbeerlijkheid en heilrijkheid, ook hare onvergankelijkheid levendig voor oogen! En vangen wij geen dag aan, zonder den God der liefde om liefde te bidden, of tot den Heer

ons hart te verheffen met de bede: » Gij,
 » JEZUS! die ons zaam verbindt, wil zelf
 » dien band versterken; laat liefde liefde
 » werken; dat, waar ons ooit de wereld
 » vindt, zij uwen naam ter eer, van ons
 » ook liefde leer (1)!”

De liefde vergaat nimmermeer; zij blijft tot in eeuwigheid! Dat kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat zij in ons woont, dat wij naar haar bezit jagen, en ons diep bedroeven, zoo dikwijls wij ons tegen haar bezondigen. Onze lichaams- en geesteskrachten mogen afnemen, de wereld ons ontvallen, onze verwachtingen worden vrijdeld, en ons stoffelijk omkleedsel nederdalen in de groeve der vertering, wij *zelve* blijven; want als de liefde niet vergaat, dan vergaan ook wij niet, in wie zij woont. — De liefde vergaat nimmermeer; zij blijft tot in eeuwigheid! Dat mag ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat wij nog niet volkomen liefhebben. Ach! hoe veel ontbreekt er nog aan onze liefde!

(1) Ev. Gez. LXIX: 7.

Hoe dikwijls hebben wij ons nog over ons zelve te schamen en voor God te veroetmoedigen! Hoe menigmaal maken wij ons nog aan liefdeloosheid schuldig, of zijn wij althans veel te flauw in de liefde! Gode zij dank! wij weten, als het volmaakte zal gekomen zijn, dan zullen wij volmaakt zijn ook in de liefde. — De liefde vergaat nimmermeer; zij blijft tot in eeuwigheid! Dat mag ons vertroosten en verblijden bij de aanschouwing en ervaring der liefdeloosheid, die wij hier nog zien heerschen. Ach! hoe veel twist en tweedragt, hoe veel verdeeldheid en vijandschap woont er ook nog in de gemeente. Zouden wij daarover niet treuren en weklagen? Komt de wensch niet wel eens in ons op, om uit zulk eene maatschappij verlost te worden? Die wensch zal vervuld worden. Hierboven zullen wij zijn in eene maatschappij, waar alle twist en rijd en afgunst zijn buitengesloten; waar de liefde, de liefde alleen heerscht. Zoo er schaamte en droefheid kan zijn in den hemel, hoe zullen wij ons dan daarboven over ons

kinderlijk twisten hier beneden bedroeven en schamen! God der liefde! wek en versterk door uwen Geest in mij en in allen de liefde, en schenk ons door uwe genade het voorregt van eens te mogen behooren tot die hemelsche maatschappij, in welke de liefde, de liefde alleen zal wonen en heerschen!